

Position Paper Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie

Rondetafelgesprek Evaluatie Jeugdwet 23 april
2018

info@kenniscentrum-kjp.nl
Catharijnesingel 47, 3511 GC Utrecht
www.kenniscentrum-kjp.nl

De eerste evaluatie van de jeugdwet

Op 30 januari 2018 is aan de ministers De Jonge en Dekker en wethouder Eerenberg namens de VNG de eerste evaluatie van de Jeugdwet aangeboden. Het Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie wil de auteurs complimenteren met het informatieve rapport.

Uit het rapport, "De eerste evaluatie van de jeugdwet", blijkt dat een goed fundament is neergelegd voor verdere samenwerking in de jeugdhulp door de implementatie van nieuwe (bekostigings-)structuren en nieuwe regels. De transformatiedoelen hebben niets aan waarde ingeboet. Dit blijkt niet alleen uit de evaluatie van de jeugdwet, ook de geformuleerde transformatiedoelen zijn in lijn met de onderzoeks- en ontwikkelingsagenda die het Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie, in samenwerking met de VNG, heeft opgesteld.¹ Het is allang niet meer de vraag óf we moeten transformeren, maar hoe we gaan transformeren.

De uitdaging

De jeugdwet is geslaagd als jeugdigen en hun gezin beter en efficiënter geholpen worden. Terecht concludeert het rapport dat de transformatie nog geen feit is. Professionals ervaren veel regeldruk, de administratieve processen zijn toegenomen en de zorginstellingen staan financieel onder druk. Ondanks alle inspanningen zien we dat de toegang tot jeugdhulp onvoldoende gegarandeerd is. De evaluatie van de jeugdwet wijst uit dat de jeugdigen en gezinnen die het hardst hulp nodig hebben juist moeilijk hulp krijgen of onvoldoende in beeld zijn. Daarnaast maakt de evaluatie van de jeugdwet inzichtelijk dat op zowel landelijk als regionaal niveau het haast onmogelijk is om uitspraken te doen over de kwaliteit van de jeugdhulp aangezien deze niet systematisch wordt gemonitord. Hierdoor dreigen we niet te slagen in onze gezamenlijke opdracht: jeugdigen en hun gezin de best mogelijke zorg bieden.

Sleutels tot de oplossing

Het Kenniscentrum ziet een rol weggelegd voor alle betrokken partijen binnen de jeugdhulp om het vangnet voor jeugdigen te versterken en meer grip te krijgen op de kwaliteit van de jeugdhulp:

1. De kennis over de kwaliteit van de jeugdhulp dreigt versnipperd en onvindbaar te worden nu, sinds de transitie, meer lokale kennisvragen ontstaan.² De huidige kennisinfrastructuur is hier nog niet op afgestemd en geeft onvoldoende inzicht in de kwaliteit van de gehele jeugdhulp. Het is wenselijk dat Kenniscentra, zoals het Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie, het Nederlands Jeugdinstituut, het Landelijk Kenniscentrum LVB, het Trimbos Instituut en het RIVM, met ondersteuning van het ministerie, komen tot een gezamenlijke onderzoeks- en ontwikkelingsagenda voor de jeugdhulp. Onderwerpen zoals preventie, vroegsignalering en triage horen zeker thuis op deze agenda. Daarnaast kan de database van de jeugd-ggz, de zogeheten Research Data Infrastructuur (RDI), samen met de Lerende Databank Jeugd van de Sejn-instellingen bijdragen aan het vergroten van inzicht op de kwaliteit van de jeugdhulp.
2. Als we een samenleving willen die gelijke kansen creëert voor jeugdigen moeten we

¹ VNG, Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie (2017). Kennis samen ontwikkelen, delen en borgen. Aanzet voor een gezamenlijke onderzoeks- en ontwikkelingsagenda voor de kinder- en jeugdpsychiatrie. Den Haag: VNG.

² Faasse P, Koens L (2017). Gezond verstand. Publieke kennisorganisaties in de gezondheidszorg. Den Haag: Rathenau Instituut.

ruimte bieden aan jeugdigen om zich met (of ondanks) al hun kwetsbaarheden te ontwikkelen. Om dat te bereiken is het van belang dat psychische kwetsbaarheid bespreekbaar is. Uit onderzoek blijkt dat jeugdigen zich geremd voelen psychische kwetsbaarheid bespreekbaar te maken.³ Een deel van de ouders en jeugdigen ervaren wel degelijk psychosociale problemen, maar zetten dit niet direct om in een zorgbehoefte.⁴ Om goed aan te sluiten bij de zorgbehoefte van jeugdigen en hun gezin moeten ze actief betrokken worden bij de inrichting van jeugdhulp.^{5,6} Hiermee maken we jeugdhulp laagdrempelig en verkleinen we de kans op stigma(tisering). De oproep aan de minister en de Tweede Kamer om de inzet van ervaringskennis dringend te agenderen.

3. De samenwerking tussen gemeenten, zorgverleners en cliënten loopt in veel gevallen nog moeizaam. Beschikbare expertise wordt onvoldoende ingezet, omdat betrokkenen onvoldoende op de hoogte zijn van elkaars kennis, kunde en daarnaast onvoldoende vertrouwen hebben in elkaars expertise. We zien ook aanknopingspunten. De doelstellingen geformuleerd in het 'Statement 24-uursessie Zorglandschap: Passende hulp voor alle jeugdigen in Nederland'⁷ representeren een gedeelde visie en zetten in op verdere samenwerking tussen de gemeenten, het Rijk en de branches. De VNG, die een hoofdrol heeft in de inrichting van het zorglandschap, moet zich hard maken voor een breed commitment en ook andere partijen, zoals patiëntenverenigingen, onderwijs en huisartsen, betrekken.

De rol van het Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie

In verschillende regio's zoeken gemeentes, aanbieders van (specialistische) jeugdhulp en andere betrokkenen elkaar op om op een constructieve en succesvolle manier samen te werken. Om deze goede initiatieven te delen en van elkaar te leren hebben het Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie en het Nederlands Jeugdinstituut een openbaar online Platform Integrale Specialistische Jeugdhulp ontwikkeld. Het Kenniscentrum draagt ook bij aan het ontwikkelen en implementeren van standaarden die de kwaliteit van jeugdhulp garanderen. Daarnaast organiseert het Kenniscentrum jaarlijks een congres om kennis over belangrijke thema's in de jeugdhulp beschikbaar te maken voor een breed publiek. Zo staat in 2018 jeugdhulp voor het moeilijk bereikbare kind centraal.⁸ Het Kenniscentrum levert continu betrouwbare kennis over de kinder- en jeugdpsychiatrie en maakt deze praktisch toepasbaar voor zorgverleners, ouders, jongeren, leerkrachten en gemeenten. Dit gebeurt altijd in samenwerking met professionals, ouders, jeugdigen en andere kenniscentra, om op die manier bij te dragen aan de beste jeugdhulp.

³ Qrius, (2017). Psychische diversiteit op school: Hoe kijken jeugdigen, jongeren, hun ouders en onderwijsprofessionals aan tegen psychische diversiteit? Samen sterk zonder stigma: Amersfoort.

⁴ Zwaanswijk M, Van der Ende J, Verhaak PFM, Bensing JM, Verhulst FC (2005). Help-seeking for child psychopathology: Pathways to informal and professional services in the Netherlands. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 44, 1292-1300.

⁵ <https://wetenschapsagenda.nl/wetenschappers-en-praktijkpartners-doen-samen-onderzoek-naar-jongeren/>

⁶ <https://www.njr.nl/expertisebureau>

⁷ VNG (2017). Statement 24-uursessie zorglandschap. Passende hulp voor alle jeugdigen in Nederland. Driebergen.

⁸ <https://www.kenniscentrum-kjp.nl/Congres/Jaarcongres-Kinder-en-Jeugdpsychiatrie-2018>